

Jaarverslag 2022 portefeuillehouders AVN

STADSDEEL CENTRUM/ BINCKHORST/LAAK

1. Centrum- Project Binnenhof Renovatie
2. Binckhorst
3. HOV Binckhorst
4. CID
5. Overig, Laak, Ypenburg/Leidschenveen
6. Nieuw Vredenoord

p2

Bas Steenks
Frederike Bloemers
Anne Mieke Breedveld
Frederike Bloemers
Peter Hegi
Dick Ooms, Peter Hegi

STADSDEEL HAAGSE HOUT/LEIDSCHENVEEN/WASSENAAR p5

7. ANWB
8. Oostduin Arendsdorp
9. Ruychrocklaan
10. Hubertusduin
11. Haagse Bos
12. Marlot
13. Schenkstrook
14. Madeliefveld
15. Meijendel
16. Duindigt
17. Kapvergunningen Wassenaar

Joost Gieskes, Frederike Bloemers
Joost Gieskes
Joost Gieskes
Joost Gieskes
Adri Remeeus
Adri Remeeus
Adri Remeeus
Leon van den Berg
Tim den Outer
Adri Remeeus
Joost Gieskes, Caroline de Jong

STADSDEEL SCHEVENINGEN

18. Scheveningen Kustzone
19. Verversingskanaal
20. Padelbanen Klein Zwitserland
21. Haringkade
22. Scheveningse Bosjes
23. Madurodam

p8

Tim den Outer, Reinder de Boer
Reinder de Boer
Frederike Bloemers
Caroline de Jong, Tim den Outer
Caroline de Jong
Caroline de Jong, Joost Gieskes, Bas Steenks

ZUIDWEST

24. Dreven/Gaarden/Zichten
25. Buitenplaats Leyenburg
26. Arboretum Zuiderpark

p12

Arnim van Oorschot
Arnim van Oorschot
Arnim van Oorschot

STADSDEEL LOOSDUINEN/KIJKDUIN

27. Herinrichting groenzone Haagse Beek
28. Sportcomplex Laan van Poot
29. Westduinpark, Wapendal en Bosjes van Poot
30. Madestein/Vroondaal/Parnassiaterein
31. AVN visie op de concept Visie Groot Solleveld

p15

André Smit
André Smit
André Smit
Marian Langeveld
Marian Langeveld, Arnim van Oorschot

WESTLAND	p17
32. Toekomstige bebouwing Het Watergat	Jeannine Engels, Marian Langeveld, Jos Verhoeff
33. Westlandse kust, strandbebouwing	“ “ “
34. Westmade Noord	Marian Langeveld, Frederike Bloemers
ZOETERMEER	p18
35. Buytenpark-Driemanspolder-Zoetermeer Nieuwe Driemanspolder	Leon van den Berg Leon van den Berg, Tim den Outer, Reinder de Boer
RIJSWIJK	p20
36. Rijswijk	Peter Hegi
VOORBURG/LEIDSCHEIDAM/VLIETZONE	p21
37. Cartouche	Adri Remeus
38. Beoogde recreatiewoningen in Vlietland Noord	Sander Wennekers
39. Leidschendam overig: geschiedenis, bomen, Schakenbos, Kerkbos, Sportpark	Sander Wennekers
40. Vlietzone	Dick Ooms, Anne Mieke Breedveld
STEDELIJK/ PROVINCIAAL/LANDELIJK	p24
41. Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	Frederike Bloemers
42. Nationaal Park Hollandse Duinen	Tim den Outer
43. Inzaaien wilde flora	Peter Hegi, Reinder de Boer
44. Van gazon naar kruidenrijk gras	Render de Boer, Peter Hegi
45. AVN inzet op stedelijk niveau (Den Haag) NNN, Den Haag, Provincie Zuid-Holland; Bufferzones om natuur en groen (Den Haag, Westland); Brief over stikstof (Den Haag); Omgevingsvisie; Padelbanen; Vuurwerk; Het coalitieakkoord; Kapvergunningen in achtertuinen	Caroline de Jong/AVN bestuur
INGESTUURDE ZIENSWIJZEN, BRIEVEN, enz. 2022	p 28

XX

STADSDEEL CENTRUM/ BINCKHORST/LAAK

1. Centrum- Project Binnenhof Renovatie

Bas Steenks

Voor de entree van bezoekers van de Tweede Kamer wordt op de Hofplaats een nieuwe toegang ingericht.

In 2022 werd gezegd dat deze toegang zodanig wordt aangelegd, dat deze onder het maaiveld zal liggen. Het huidige aantal bezoekers bedraagt 300.000 per jaar, terwijl in de toekomst 500.000 bezoekers worden verwacht.

Op de Hofplaats staan 9 volwassen paardenkastanjes (*Aesculus hippocastanum* 'Baumannii'), waarvan een groot deel gekapt moet worden, in verband met beperkte ruimte. De vitaliteit van deze bomen is matig tot slecht. Mogelijk worden al deze bomen vervangen door nieuwe exemplaren. Hierbij kan dan ook gekozen worden voor diverse soorten.

Men wil de Hofplaats meer vergroenen, o.a. door de aanleg van plantvakken. Verder wordt er een stuk gracht aangelegd, voorlangs de ingang van het Binnenhof, met een verbinding met de Hofvijver, door middel van een brug door de poorten van het Binnenhof. Deze gracht heeft een veiligheidsdoel.

2. Binckhorst

Frederike Bloemers

De initiatieven van de afgelopen jaren om vanuit de AVN meer betrokken te worden bij groen en natuur in de Binckhorst, werpen langzamerhand zijn vruchten af. Met de gemeente is per kwartaal een overleg met de AVN en met de bewoners- en bedrijvenorganisatie Binck's Groen. Daarin worden we voorgelicht over de pogingen van de gemeente om de 5000 woningen, die de komende jaren gebouwd gaan worden, te voorzien van enkele parken, groenstroken en tuinen. Steeds vaker wordt de AVN samen met de Haagse Vogelbescherming uitgenodigd door de grote projectontwikkelaars om mee te denken over soorten van beplanting en aantallen, afmetingen en locaties van nestkasten. Aan de wethouder hebben beide verenigingen een Actieplan Groene Long Laakhavens kunnen overhandigen. Hierin vroegen we om uitvoering van enkele zeer laagdrempelige en goedkope beplantingsplannen, vooral ten behoeve van de huismus als icoonsoort. Ons verzoek lijkt gelukkig te worden ingewilligd. Ook worden we nauw betrokken bij de aanleg van de nieuw ingerichte tuin bij kasteel Binckhorst.

3. HOV Binckhorst

Anne Mieke Breedveld

Ten behoeve van een Hoogwaardig Openbaar Vervoerverbinding (HOV) vanuit de Binckhorst naar station Voorburg en naar Rijswijk/Delft zijn 10 verschillende varianten onderzocht (bureau Arcadis). De voorlopige voorkeur op basis van technisch onderzoek is een tram vanaf Den Haag Centraal naar station Voorburg en vanaf de Binckhorstlaan via de Prinses Mariannelaan en Geestbrugweg richting Rijswijk/Delft.

Op 25 en 31 augustus werd een Informatiemarkt gehouden (bezocht door secretaris en portefeuillehouder (PH) Voorburg AVN) en tot 19 september kon een zienswijze worden ingediend.

De AVN heeft een zienswijze ingediend (zie website) om te voorkomen dat de tram langs de Maanweg wordt aangelegd, waardoor de ecologische zone langs de Broeksloot wordt aangetast.

4. CID

Frederike Bloemers

De vooruitgang van het Central Innovation District (CID, het gebied tussen en rondom de stations Den Haag Centraal, Hollands Spoor en Laan van NOI) verloopt traag en de AVN probeert deze plannen zo goed mogelijk te volgen. Van bijsturen is nu nog geen sprake, ook al bepleiten we bij commissievergaderingen zoveel mogelijk de aanleg van bomen, struiken en inheemse planten. Heel hooggespannen verwachtingen over de 'groennorm' van 8m² groene buitenruimte per nieuw te bouwen woning zijn er bij dit megalomane plan nog niet. Het Bellevue (hoogbouw vanaf de Koekamp gezien rechts van Station Centraal CS), was op verzoek van de gemeenteraad met 20 meter verlaagd maar is door een onverhoedse beweging binnen de gemeenteraad toch weer teruggedraaid naar het oorspronkelijke plan.

5. Overig: Laak, Ypenburg/Leidschenveen, Nieuw Vredenoord

Peter Hegi

Over Laak valt niets te melden behalve dan de ontwikkelingen in de Binckhorst en het CID, zie aldaar.

De portefeuillehouder heeft ook in 2022 contact gehad met de groenbeheerder van **Ypenburg/Leidschenveen**. Dit stadsdeel heeft geen eigen portefeuillehouder maar het is goed als de AVN kennis neemt van ontwikkelingen op het gebied van het groenbeheer.

Ook heeft de portefeuillehouder af en toe contact met de twee Stadsecologen van Den Haag.

In augustus verscheen er een nieuw (concept)bestemmingsplan voor **Nieuw Vredenoord**, dat deel uitmaakt van Natuur Netwerk Nederland. In december werd de kapvergunning voor de aanleg van de nieuwe watertoevoer door Nieuw Vredenoord naar het Molenvlietpark gepubliceerd.

6. Nieuw Vredenoord

Dick Ooms, Peter Hegi

In mei stelde de gemeente Den Haag de nota 'Leidraad Beeldkwaliteit Buitenplaatsen aan de Vliet' vast. Deze nota was al drie jaar daarvoor opgesteld voor het begeleiden en beoordelen van bouwplannen voor nieuwe 'buitenplaatsen' aan de Vliet, lees: landhuizen met bijbehorend terrein. Directe aanleiding om de nota nu vast te stellen lijken de vergevorderde plannen voor de aanleg van een nieuw landgoed 'Nieuw Vredenoord', naast het bestaande Oud Vredenoord. In deze nota veel aandacht voor cultuurhistorische aspecten, maar weinig voor specifieke eisen tav te behouden of versterken natuurwaarden van een landgoed. Die zijn des te belangrijker als het gebied onderdeel uitmaakt van het Natuur Netwerk Nederland (NNN), zoals bij Nieuw Vredenoord het geval is. Geen aandacht daarvoor in deze 'Leidraad'.

In augustus verscheen het concept bestemmingsplan Nieuw Vredenoord, waarmee de aanleg van een nieuw landgoed met villa's en bijbehorende parkeerterreinen mogelijk wordt gemaakt. De bebouwing is teruggebracht t.o.v. het vorige plan maar nog onacceptabel voor de AVN. De AVN heeft een zienswijze ingediend waarin we vragen de hoeveelheid verhard en bebouwd oppervlak flink te verminderen, met het oog op het NNN karakter. We vragen ook om minder waterpartijen en meer aaneengesloten bos, dat aansluit op aangrenzende natuur.

Een groot deel van het nu aanwezige bos op het terrein moet hoe dan ook worden gekapt voor de aanleg van een tweede watertoevoer van de Vliet naar het waterbergingsgebied Molenvlietpark, achter Nieuw Vredenoord. De gemeente werkt hierbij samen met het Hoogheemraadschap Delfland. Hoewel die kap onvermijdelijk lijkt, heeft de AVN toch een bezwaarschrift ingediend tegen de kapvergunning die de gemeente in december publiceerde. Dit omdat de gemeente daarin elementen had verwerkt die samenhangen met aspecten van de voorgenomen aanleg van het landgoed waar we het niet mee eens zijn, zoals een brug voor autoverkeer, bedoeld voor de villabewoners, en het terug planten van minder bomen om ruimte te maken voor parkeerplaatsen en waterpartijen. Daarmee wordt vooruitgelopen op bovengenoemd conceptbestemmingsplan, dat echter nog niet door de Raad is besproken.

STADSDEEL HAAGSE HOUT/LEIDSCHENVEEN/WASSENAAR

7. ANWB

Joost Gieskes. Frederike Bloemers

Het bouwplan ANWB-nieuwbouw is gepresenteerd, de AVN heeft commentaar geleverd op de beplanting met name om het aanzicht vanuit Clingendael te verzachten. Voordat de bouw aanvangt zal nog jaren vergen.

8. Oostduin Arendsdorp

Joost Gieskes

Er broeiden allerlei plannen doordat de gemeente aan de wijk € 40000 beschikbaar wilde stellen, waarvan tal van plannen werden ingediend in deze buitenplaatsen. De uitvoering in Oostduin Arendsdorp was geen groot succes en werd gedeeltelijk gecorrigeerd. Stichting Oostduin gaat de moestuin restaureren volgens een 18^e eeuwse ontwerp. Het valt buiten de bevoegdheden van de AVN. De Stichting heeft nog andere plannen. Bevreemdend omdat de gemeente Den Haag het onderhoud heeft tot 2055.

9. Ruychrocklaan

Joost Gieskes

Bij de aanstaande herinrichting van de Ruychrocklaan moeten circa 30 bomen worden gerooid. De AVN heeft kans gezien om acht iepen en een eik van 160 jaar te behouden

10. Hubertusduin

Joost Gieskes

Jaarlijks wordt een beheerronde gemaakt met de AVN, de KNNV, de IVN en vertegenwoordigers van de gemeente plus een bosbouwer/beheerder. Op deze wijze wordt veel deskundigheid en expertise ingebracht. Het bouwplan KLM-gebouw is goedgekeurd. Er wordt op toegezien dat men niet grondgebied van Hubertusduin inneemt of andere acties onderneemt.

11. Haagse Bos

Adri Remeeus

Het Haagse Bos is een belangrijke groene long in onze stad en moet dat ook blijven. Daar zijn kansen voor, maar bedreigingen en 'neutrale' ontwikkelingen zijn er ook en die pronken

steevast op de agenda's van het overleg tussen Staatsbosbeheer en de gebruikersgroep Haagse Bos. Dat overleg vindt vier keer per jaar plaats. De AVN is één van de partijen die is vertegenwoordigd in de gebruikersgroep; de IVN en de Fietsersbond zijn andere. Verder nemen enkele pure recreanten deel aan het overleg.

Een warm aandachtspunt (het woord 'bedreiging' is misschien wat te groot) wordt gevormd door de verwachte toenemende recreatiedruk, die zal voortvloeien uit de bouwinspanningen rond het Central Innovation District en de Binckhorst. Bovendien profileert het Nationaal Park Hollands Duin i.o. de Koekamp/Haagse Bos als één van de entrepunten en heeft daarbij het oog op het Centraal Station waar veel wandelaars zullen aankomen. Om de gevolgen van toenemende recreatiedruk goed in beeld te krijgen, alsmede om oplossingsrichtingen te zoeken, heeft Staatsbosbeheer eind 2022 een extern bureau belast met een gedegen kwaliteitsonderzoek, rapportage en aanbevelingen. Dit onderwerp zal voor de gebruikersgroep erg belangrijk worden in 2023.

Andere onderwerpen die regelmatig op de agenda stonden (en dat ook in 2023 zullen doen) zijn: bosonderhoud (in 2022 vond een periodieke dunning plaats), flora en fauna (ontwikkelingen), overlast van kamperende daklozen en verkeersveiligheid.

12. Marlot

Adri Remeeus

In 2021 kreeg Marlot een grote opfrisbeurt, waarbij vooral bamboe, prachtframboos en hulst werden verwijderd. In 2022 speelde op onderhoudsterrein minder. Wat wel nieuw is, is de restauratie van de oudste tennishal van Nederland, de voorgestelde aanleg van padelbanen en de (mogelijke) gevolgen daarvan voor de natuur. De aanleg van padelbanen is natuurlijk een warm aandachtspunt voor de AVN, zeker als zij in of nabij groen worden aangelegd. Specifiek naar Marlot kijkend: in een overleg met de nieuwe eigenaar en de landschapsarchitect is gebleken dat de padelbanen binnen worden aangelegd, namelijk in de te restaureren hal en in een nieuw te bouwen hal op de plek van een op te geven buitenbaan. De kans dat er nog een buiten(padel)baan komt is klein.

Wat wel een aandachtspunt is, is de mogelijke kap van 40 bomen (voornamelijk beuken) als uitvloeisel van de renovatie van de hal en bladafval op de buiten gelegen tennisbanen. Op voorhand liet de AVN de gemeente weten bezwaar te hebben tegen die kap. Echter, in de loop van het jaar paste de eigenaar de omgevingsvergunning aanvraag een paar keer aan, resulterend in een kapaanvraag voor drie bomen. In het genoemde overleg, dat eind november plaatsvond, en dat tot doel had gedetailleerd inzicht te krijgen in de planvorming en uitvoering daarvan, werd de kap van alle 40 bomen niet uitgesloten. Mocht daartoe besloten worden (en toestemming worden verkregen) dan zal er gecompenseerd worden. Daarbij wordt in eerste instantie gedacht aan herbeplanting met haagbeuken. Per 31 december 2022 had de eigenaar echter nog geen aanvraag ingediend.

13. Schenkstrook

Adri Remeeus

In 2021 presenteerde de gemeente haar voornemens om de Schenkstrook tussen de Prinses Beatrixlaan en de Wilhelmina van Pruisenweg een ander aanzien te geven; meer ecologisch via glooiende oevers en kruidenrijk grasland (in plaats van gazons). Ook zouden er zieke bomen en

zeven gezonde watercipressen worden gekapt, dit alles uiteraard gevolgd door herplanting met nieuwe bomen. Het kappen van de cipressen was voor de AVN een brug te ver. De AVN stelde daarop voor de cipressen met wortel en al uit de grond te trekken, ze een tijdelijke plek te geven in de gemeentelijke groenopslag en ze later elders in de stad opnieuw te planten. Het Wijkberaad Bezuidenhout liet echter weten voorstander te zijn van integraal behoud van de zeven watercipressen. Later in 2021 liet de AVN weten bij nader inzien, en met redenen omkleed, de bewoners te steunen in hun streven de cipressen te behouden.

De gemeente zag zich voor een patstelling geplaatst en organiseerde daarom in juni 2022 een overleg. Vier vertegenwoordigers van de gemeente presenteerden bij die gelegenheid een aangepast plan aan vijf leden van het Wijkberaad en de AVN-vertegenwoordiger. In dat plan werd rekening gehouden met zowel de wensen van de AVN als die van de bewoners, die ook recreatief gebruik willen blijven maken van de noordoever en daarvoor liever het gazon bewaard zagen dan de komst van vochtig en kruidenrijk grasland.

Samengevat: er kwam een voor alle aanwezigen acceptabel 'compromis' uit. Zo werd in de door de bewoners gewraakte ecologisch aan te passen oever een stuk gazon uitgespaard. Ter compensatie daarvan wordt nu de overliggende verruigde oever geheel ecologisch ingericht. In totaal worden er twaalf bomen verwijderd, waaronder vijf van de zeven cipressen; deze vijf zullen worden verplaatst. Alle te verwijderen bomen, waarvan sommige in slechte conditie zijn, worden vervangen door bomen die goed tegen vocht kunnen: zwarte els, wilg en zachte berk. Ook komen er clusters met struiken.

Alle aanwezigen (ook twee oorspronkelijke tegenstanders) konden na afloop van het overleg concluderen dat er nu een prima plan is met een evenwichtige balans tussen ecologisch herstel en recreatief medegebruik.

Ook: een mooie samenwerking tussen gemeente, bewoners en AVN.

14. Madeliefveld (Leidschenveen)

Leon van den Berg

Dit project is in 2022 afgerond. Door een subsidie heeft de bewonersgroep op het moment voldoende financiële middelen om zelfstandig verder te gaan. Dit gebeurt onder begeleiding van onze voormalig secretaris Aletta de Ruijter. Zij heeft veel werk verzet voor een effectenanalyse rondom nieuwbouw van het Madeliefveld. Er is geen verdere betrokkenheid van de AVN meer.

15. Meijendel (Wassenaar)

Tim den Outer

Sinds begin 2022 is Tim namens het bestuur lid van de Belangenraad Meijendel waarvan hij dat jaar vier bijeenkomsten heeft bijgewoond. Doel is om namens de AVN aandacht te vragen voor natuurbelangen in en rond Meijendel.

In de tweede helft van 2022 heeft hij met Adri Remeus en een ander lid van Stichting Duinbehoud bij bewonersverenigingen, Dunea en de Milieufederatie ZH navraag gedaan over de toekomstplannen van Renbaan Duindigt. (zie volgende paragraaf)

In nov. 2022 bezocht Tim een door Hart voor Meijendel georganiseerde bijeenkomst waarin de verhouding van natuur en recreatie centraal stond.

16. Duindigt

Adri Remeus

Renbaan Duindigt heeft grootse plannen op weg naar zijn streven het grootste hippisch centrum van Nederland te willen worden. Details zijn nog niet bekend, maar de grote lijnen geven aan: de bouw van een hotel, de bouw van urban villa's in het landgoed Duindigt en de aanleg van een grote parkeerplaats aan de noordkant van de renbaan (bij de Landscheidingsweg), met natuurlijk ook veel meer recreatief verkeer tot gevolg.

De kans is er dat in 2023 meer bekend gaat worden, maar inschattender wijze mag verwacht worden dat de plannen gaan leiden tot meer stikstofuitstoot (ook in Meijendel) en meer recreatieve druk (ruiters) op Meijendel. De impact van het hotel en de villa's laat zich nu nog moeilijk inschatten.

Uit het oogpunt van effectiviteit en specifieke deskundigheden, gaan de AVN, Dunea en de Stichting Duinbehoud op dit punt samenwerken; de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland gaat hierin een coördinerende rol op zich nemen.

Wordt vervolgd in 2023.

17. Kapvergunningen Wassenaar

Joost Gieskes, Caroline de Jong

De AVN heeft in april 2021 een zienswijze ingediend over een voorgestelde ('ingewikkelde') vereenvoudiging van het kapstelsel in Wassenaar. We hebben geen reactie ontvangen en vroegen ons af hoe het was afgelopen. Het antwoord bleek te staan op de website van de Vrienden van Wassenaar: "Op het Raadsvoorstel zijn 16 reacties met in totaal 60 zienswijzen ontvangen hetgeen voor B en W aanleiding is geweest om voor te stellen het bestaande kapvergunningstelsel te handhaven met de aanvulling dat bomen die binnen 2 meter van de gevel staan zonder vergunning gekapt mogen worden. Dit voorstel is in november 2021 aangenomen."

STADSDEEL SCHEVENINGEN

18. Scheveningse Kustzone

Tim den Outer

Rond Scheveningen zijn veel partijen en aanspreekpunten. Ook binnen de Gemeente Den Haag. Regelmatig worden wij verrast door weer andere belangen en trajecten. Daarom zien we het proces van vergroten van de natuurwaarden in Scheveningen als iets waar we een lange adem voor nodig hebben. Enkele zaken speelden:

We dachten mee over een klimaat- en natuurvriendelijke inrichting van het **Hennephofkerkplein**.

De gemeente is door ons over Natuurinclusiviteit geadviseerd over de kaders voor een eventueel nieuw te bouwen **Pier**.

Hierbij kan je denken aan verticale en horizontale structuren in en aan de Pier waarop planten van het kustlandschap zich kunnen vestigen en waarop vogels kunnen rusten of zelfs broeden. Op zeenniveau zou ook kunnen worden voorzien in rustplekken voor zeehonden.

We adviseerden over de vergroening van de **Cremerweg**. Onder andere over het toepassen van gebiedseigen maaisel/zaad.

Ook was er overleg met Hommerson over het verder Natuurinclusief maken van het bruine dak op de foodhall op de **Boulevard**.

Tim nam ook deel aan drie bijeenkomsten van zwerfvuilopruimers TrashureHunt op het **Zwarte Pad** samen met bewoners, ondernemers en gemeente. Deze bijeenkomsten zijn in nauw overleg met de boulevardmanagers van Scheveningen.

De AVN werd bij verschillende projecten betrokken, die nog gaande zijn:

Zwolsestraat
Eisenhowerlaan
Johan Frisolaan

19. Verversingskanaal

Reinder de Boer

Er is overleg geweest met de Gemeente over diverse herinrichtingen rond het Verversingskanaal. Met name over de Conradkade en het meest westelijke deel bij Scheveningen.

20. Padelbanen Klein Zwitserland

Frederike Bloemers

De door de AVN ingediende zienswijzen zijn afgewezen en de banen zijn inmiddels aangelegd.

21. Haringkade

Caroline de Jong, Tim den Outer

Naar aanleiding van de vraag van een omwonend AVN lid over een meer ecologische inrichting hadden we in 2021 een bijeenkomst daarover. Ondanks verschillende pogingen kregen wij geen reactie meer van de gemeente. Hopelijk wordt het opgepakt als quick win (zie Van Gazon...)

22. Scheveningse Bosjes

Caroline de Jong

In 2022 is begonnen met de uitvoering van het beheerplan Scheveningse Bosjes.

Samenvattende evaluatie jaar 1 van de uitvoering:

- Er zijn veel bomen weggehaald in jaar 1, daarom verder volwassen bomen (eiken, beuken) niet/heel terughoudend dunnen (ingrijpen nee, tenzij).
- Er zijn veel struiken (ook niet-sneeuwbes) weggehaald en de nieuw aangeplante struiken zijn sprietjes, nazorg is cruciaal, en het kan nog lang duren- is de ervaring- voor het dicht terug groeit, dus sneeuwbes en zeker radijsboompjes beperkt en pleksgewijs verwijderen, en andere soorten gewenste struiken behouden.
- Maak niet overal een zelfde eenheidsworst mantel/zoom, kijk wat er al staat anders dan sneeuwbes, esdoorn en braam.

Gedetailleerd verslag

Het beheerplan is in 2021 gepubliceerd. De AVN schreef een uitgebreide reactie. De voornaamste punten zijn samengevat in de kernreactie.

Kernreactie AVN over het beheerplan Scheveningse Bosjes

1. “Wat goed is moet goed blijven”. Het is belangrijk om geleidelijk, gefaseerd en pleksgewijs in te grijpen. Geen grootschalige dunningen meer in het bos dat na de oorlog is aangeplant, en zeker niet in de delen die ouder zijn, zoals de Corsicaanse dennen op het Belvédèreduin. Uitgangspunt: Ingrijpen nee, tenzij....
2. Oude eiken langs de Scheveningseweg en dennen op het Belvédèreduin op korte termijn bevrijden van andere soorten die er te dicht op staan (met name esdoorns).
3. Rustgebieden: Gebieden die al rustig zijn als rustgebied toevoegen: met name het bos achter Madurodam en het bos op de helling tussen Duinweg en waterpartij. Daar middenin geen zichtlijnen openkappen.
4. ‘Mantelvegetatie ontwikkelen’, dat is goed, maar behoudt de dennen met laaghangende takken en de fraaie kerspruim van het Belvédèreduin. Gebruik ook een gedeelte van het gras voor de ontwikkeling van zoomvegetatie.
5. Veel goede dingen in het plan:
 - . terugplanten gewenste bomen en struiken -na kap esdoorns of verwijderen van sneeuwbes- voorkomt dat het bos weer dicht groeit met ongewenste soorten;
 - . inheems plantmateriaal gebruiken, wat de AVN betreft, zo mogelijk van lokale afkomst;
 - . dichthouden, tussen de paden, enz.

We kregen daarop een **reactie van de beheerder**, onder andere dat het streven is de waarden van de Scheveningse Bosjes te behouden, dat maatwerk zal worden toegepast bij de uitvoering, dat het een en ander “in gezamenlijkheid verder wordt uitgewerkt” als een deelgebied aan de beurt is.

Uitvoering van jaar 1 van de vijf jaren van het beheerplan, voorjaar 2022

In 2021 organiseerde de gemeente wandelingen door de Scheveningse Bosjes als voorbereiding op de uitvoering van het Beheerplan.

In januari 2022 is daadwerkelijk begonnen met het eerste deel van het vijfjarenplan voor de Bosjes. Veel esdoorns en robinia's die concurreren met eiken werden weggehaald. Dat gold ook voor sneeuwbes. In de plaats daarvoor werden andere bomen en struiken aangeplant; er werd ook gezaaid. Bosranden langs open plekken werden teruggedrongen. Van de vele paden die in de Coronaperiode waren ontstaan zijn een aantal afgesloten met takkenrillen, om te zorgen voor meer rust voor de natuur.

Er kwamen veel bezorgde reacties over de ‘kaalslag’ in de bosjes, de ingreep werd “te rigouzeus” gevonden. Tijdens drie wandelingen met de vorige beleidsmedewerker Grote Groengebieden van de gemeente is de ingreep besproken. Daarvan is een apart verslag gemaakt.

Belangrijkste punten die naar voren werden gebracht bij de wandelingen:

In het algemeen kunnen de wandelaars **zich vinden in de maatregelen**:

- het vrijstellen van eiken
- de aanplant van bomen en struiken
- afsluiten van enkele paden, omdat er in de Coronatijd veel paden zijn bijgekomen

Er zijn zorgen over:

- het verwijderen van gewenste soorten struiken (niet-sneeuwbes), bijv. bij het terugdringen van bosranden. Deze struiken zijn belangrijk voor vogels zoals de nachtegaal
- het verwijderen van eiken
- inzaaien met niet-lokaal zaad, van soorten die ook in de omgeving voorkomen
- hoe lang het zal duren voordat de nieuwe struiken weer dichtgroeien, nazorg is nodig
- het aanplanten van weinig soorten struiken (zie lijst beheerplan)
- het openkappen van zichtlijnen: kijk ook naar de beleving vanaf beneden richting het uitzichtpunt toe
- onderhoud en vervanging meubilair en paden

Voor de volgende jaren:

Maatwerk is beloofd.

Daarbij wordt voorgesteld:

- minder drastisch ingrijpen, zeer terughoudend dunnen, alleen sneeuwbes pleksgewijs verwijderen
- bij aanleg van mantelzomen: kijk goed naar wat er al staat
- verschillende soorten struiken aanplanten
- niet inzaaien, maar lokaal zaad/ maaisel gebruiken
- gebruikers betrekken bij plaatsing meubilair en het padenplan, maak een alternatief voor de in jaar 1 afgesloten groene paaltjes route

Zomer en winter 2022

De (toenmalige) beheerder van de grote groengebieden concludeerde in een evaluatie en doorkijk naar het tweede jaar beheerplan onder andere: "Omvang van het materieel zo passend mogelijk houden. Nu was het jammer dat de uitrij kar duidelijke sporen maakte terwijl daarvoor niet met machines in de bosvakken was gewerkt; Het uitslepen met paarden werkt goed;"

2022 was een droge zomer, de nieuwe bomen en struiken kregen water.

Langs de Scheveningseweg werd nieuwe aanplant overwoekerd.

De verwijderde sneeuwbes en esdoorn komen toch weer op. Nazorg is nodig.

Van het ingezaaide zaad is in 2022 weinig opgekomen.

Eind 2022 waren weer veel bomen **geblest voor jaar 2** van de uitvoering van het beheerplan. De 100-jarige dennen van het Belvédèreduin niet, veel esdoorns die er mee concurreerden wel. Daar heeft de AVN steeds op aangedrongen. Ook vroegen wij dat er weer wandelingen werden georganiseerd door de gemeente om uitleg te geven. Daar werd in februari 2023 gevolg aan gegeven. Pas in het najaar van 2023 worden nieuwe bomen en struiken geplant.

Uitvoeringsplan visie Scheveningse Bosjes nog niet uitgevoerd in 2022

Het in juni 2021 vastgestelde uitvoeringsplan van de in 2017 vastgestelde visie op de Scheveningse Bosjes is nog niet uitgevoerd. Maar de projecten staan wel op de begroting voor 2023. Daarbij gaat het om onderhoud/vernieuwing van paden en meubilair, een toilet op de speelplaats aan de Ary van der Spuyweg, onderzoek naar een oversteek van de Teldersweg bij de Ver Huellweg enz. Het instellen van een beheerplatform dat belangrijke ontwikkelingen in het gebied bespreekt en bewaakt, is er niet bij vermeld. Terwijl het wel stond in de 'Visie op de Scheveningse Bosjes' en onderwerp was van een motie. Bedoeld wordt een platform bestaand uit gemeente, gebruikers, omwonenden- en belangenorganisaties.

23. Madurodam

Caroline de Jong, Joost Gieskes, Bas Steenks

Zie voor meer informatie artikelen in Haagwinde 2022 2 en 4.

In 2019 werd de tweede uitbreiding van Madurodam door de Gemeenteraad vastgelegd in een bestemmingsplan. Bezwaren daartegen werden in juni 2022 afgewezen door de Raad van State.

Voor zijn uitbreiding mag Madurodam 0,6 ha van de Scheveningse Bosjes kappen. In dat deel heeft de AVN een inventarisatie van de bomen uitgevoerd. Daaruit bleek dat zes bomen extra het behouden waard zijn. Madurodam heeft daarop besloten maatregelen te nemen om twee daarvan, een fraaie meerstammige eik en een beuk, te behouden.

Madurodam heeft ook gezegd het voorplein tijdelijk te zullen vergroenen, zoals is gevraagd door de gemeenteraad. De definitieve inrichting volgt pas op langere termijn (2027).

In het bestemmingsplan staat dat Madurodam een 'ecowal' moet aanleggen op de grens tussen het uitgebreide Madurodam en het overgebleven bos, op 3 meter afstand van het zogenaamde 'olifantenpaadje'. Er zijn nog een aantal andere uitgangspunten voor de ecowal, voortvloeiend uit het eerdere overleg met alle betrokken natuur- en bewonersorganisaties. Met name dat de groene afscheiding zelf moet bijdragen aan de biodiversiteit, de ecowal moet robuust en blijvend zijn, passen in de omgeving en het zicht op (gebouwen van) Madurodam uit het oog onttrekken.

In het bestemmingsplan staat dat de AVN over de ecowal advies moet uitbrengen. Dat is gebeurd (zie de website, onder 'vanuit de AVN').

In oktober 2022 heeft Madurodam een kapvergunning aangevraagd voor 273 bomen in het uitbreidingsgebied, 19 bomen in het gebied daar vlak naast (tussen ecowal en olifantenpaadje), en 42 bomen op eigen terrein. In het uitbreidingsgebied heeft Madurodam besloten om 13 bomen minder te kappen dan oorspronkelijk het plan was.

ZUIDWEST

24. Dreven/Gaarden/Zichten

Arnim van Oorschot

Bij de verdichtingsopgave in Zuidwest Den Haag benadrukt AVN steeds het belang van **het behoud van de groenblauwe structuur en deze als basis te nemen voor de toekomstige inrichting.**

Bij de inspraak op het Projectdocument Dreven Gaarden Zichten op 2 februari spraken we er onze zorg uit over

“dat het Projectdocument op het verkeerde moment komt. **Moet niet eerst de Structuurvisie vastgesteld worden waarin de ruimtelijke voorwaarden vastgelegd worden voor de bouwplannen?** Dit is immers het juridisch instrument waarin het ruimtelijk ontwikkelingsbeeld wordt beschreven inclusief uitvoeringsstrategie, die aangeeft op welke wijze men het beleid gaat realiseren. En waarop zienswijzen kunnen worden ingediend.

En we hebben ook nog geen MER gezien waarin alternatieven zijn uitgezocht.

Het is cruciaal dat er niet straks afspraken liggen met projectontwikkelaars, ten koste van groen en natuur, waar niet op kan worden teruggekomen.

Maar het mocht niet baten. Het Projectdocument werd aangenomen en 'bouwfase 1' kon starten zonder dat de ruimtelijke voorwaarden waren vastgesteld. En op 31 december 2022 lag er nog steeds geen bijgewerkte MER waarin de milieu gevolgen van een bouwopgave van 10.000 resp.15.000 woningen weergegeven zijn. De bestuursrechter had om deze aanvulling gevraagd. En zo komt het dat de Structuurvisie en onze AVN zienswijze daarop nog steeds niet aan de Raad is voorgelegd.

De gevolgen bleven niet uit. Al spoedig lag het bestemmingsplan Steenzicht Ruimzicht voor, een postzegelbestemmingsplan voor kleinschalige herontwikkeling met een grote bouwopgave. Met name Steenzicht krijgt een grote verdichtingsopgave te verwerken. Binnen het stratenpatroon wordt de strokenverkaveling getransformeerd naar halfopen bouwblokken. De ambitie de groenstructuur te versterken en de openbare ruimte te vergroenen bleek al bij de eerste grote bouwopgave zwaar onder druk te staan. In het bestemmingsplan voor de bouwblokken die de strokenbouw gaan vervangen bleken de plannenmakers zelfs het beloofde groen op de binnenterreinen niet te hebben opgenomen.

Bij de aanbieding aan de Raad drong de AVN erop aan tenminste *dit* nog te regelen. In de Raadscommissie werd al de vrees uitgesproken dat met het aannemen van respectievelijke postzegelplannen met een grote bouwopgave als deze de besluitvorming versnipperd raakt en het overzicht over de realiseren doelen verloren gaat.

We vroegen de Raad: "Mocht u desondanks de vaststelling van het bestemmingsplan niet verder uit stellen vragen we u de groene kwaliteit in het bestemmingsplan te borgen door deze op te nemen in de planregels."

Een amendement dat dit regelde werd ingediend door de Partij voor de Dieren en aangenomen door de Raad.

Intussen nam AVN deel aan "Ateliers verkenning Natuurinclusief Bouwen" in Zuidwest Den Haag van de Provincie en dacht zij mee aan de mogelijkheden voor een zo natuurlijk mogelijke inrichting en stelde daar beoordelingscriteria voor op:

AVN beoordeelt de Structuurvisie op groene criteria. Bij de verdichtingsopgave in Zuidwest Den Haag benadrukt AVN het belang van het behoud van de groenblauwe structuur en deze als basis te nemen voor de toekomstige inrichting.

wij stellen in de reactie/ zienswijze dat wij van de structuurvisie méér verwachten van de basiskwaliteit natuur.

Een goede basiskwaliteit natuur bereik je met de volgende basismaatregelen ten goede:

1. Werk aan voortzetting van de omgeving, goede ecologische verbindingen.
2. Behoud beplanting (bomen en struiken) zoveel mogelijk, in ieder geval de Stedelijke Groene Hoofdstructuur (SGH).
3. Zorg voor groene bufferzones om de groengebieden en ecozones van het SGH, daar geen muren van hoogbouw
4. Zorg voor inheemse nieuwe beplanting.
5. Houd het water vast waar het valt.

Pas als de basis op orde is, dan is het tijd voor 'optopping': nestkasten en nestplaatsen, weinig verharding, gemengde hagen, zachte oevers, klimplanten en daktuinen.

AVN gaat bij de beoordeling van een goede basiskwaliteit natuur uit van het perspectief van de egel, die in het natuurbeleid van de Provincie als icoonsoort wordt aangemerkt. De soort is "gebaat bij een aaneengesloten groenstructuur, waarbij tuinen en groenzones op elkaar aansluiten en toegankelijk zijn."

We dienden onze zienswijze op de concept-structuurvisie in. In afwachting van de definitieve MER kunnen we de behandeling pas begin 2023 tegemoet zien.

25. Buitenplaats Leyenburg

Arnim van Oorschot

Van de voormalige buitenplaats, ééns zeven hectare groot, resteren nog een beboomde oprijlaan en een waterpartij in een groen perk. Er staan monumentale bomen, een kastanje en een dubbele rij lindes. Tussen de kiosk en de frietkraam ligt een mooie groenstrook, waarin ook nog een vijvertje ligt. Hierin staan volwassen bomen, waaronder een hele fraaie beuk. De buitenplaats behield bij het vertrek van de openluchtschool een groenbestemming. Het besluit werd mede gebaseerd op een advies van de Nederlandse Tuinenstichting om de oude waarde van de buitenplaats in ere te herstellen en aan te vullen.

Op 4 maart diende de Haagse Stadspartij schriftelijke vragen in over bouwplannen in Buitenplaats Leyenburg. Naar aanleiding van de beantwoording daarvan zond AVN een reactie aan B&W en de Raad met het verzoek:

Houd de natuurwaarden in Buitenplaats Leyenburg in stand.

Nu de gemeente er het restant van de openluchtschool, in gemeentelijk bezit, slopen wil om er tijdelijke woningen te bouwen ten behoeve van zorgdoelgroepen en statushouders vragen wij om het volgende:

- Tast bij de eventuele bouw de natuurwaarden op de bouwlocatie niet aan. Vergroot het bouwoppervlak niet. Erachter staat een monumentale kastanje en opzij ervan staan lindes.
- Ten behoeve van het verleggen van leidingen door Dunea staan daar aanwezige kiosken in de weg. Wanneer deze naar achter worden geplaatst en vergroot vragen wij dit zo te doen dat ze niet aan de rand van de eerder genoemde vijver komen te staan.

26. Arboretum Zuiderpark

Arnim van Oorschot

Na de zomer nam de Raad een initiatiefvoorstel aan dat vroeg om een planologisch onderzoek naar de mogelijkheid en wenselijkheid van een Klimbos Zuiderpark. *“Onze Haagse jongeren kunnen hier leren waarom bomen belangrijk zijn. In een klimbos komen ontspanning en natuureducatie samen”*, zo meende de indiener. Met name het arboretum Doorenbos zou daarvoor een uitgelezen plek zijn.

Bij AVN kwamen de volgende vragen op:

1. Past een dergelijk initiatief wel in het Zuiderpark?

2. Zo niet, zijn er op kleinere schaal enkele klimbomen op hun plek in het Zuiderpark?

Op 20 augustus zonden we het College van B&W en de Raad hierover een brief met als kern: *“Als AVN beogen wij de kwaliteit van het groen in Den Haag en rand gemeenten te behouden. Daartoe wordt met een kritisch oog gekeken naar ontwikkelingen op grote en kleine schaal. Uit dien hoofde zijn we geen voorstander van een klimbos in het Zuiderpark. Er is geen ruimte voor, hooguit voor wat klimbomen; houd rekening met de uitgekiende zonerings van het park. Daarom verzoeken wij u zich in uw planologisch onderzoek te concentreren op de mogelijkheid voor de realisatie van een beperkt aantal klimbomen op plekken die zich daartoe lenen, in de zone ‘sport en spel’.*

In de bijlage zonden wij de resultaten van een planologische QuickScan mee waarin we een zoneringskaartje opnamen op grond van het bestaande ruimtegebruik in het Zuiderpark. Een

mogelijkheid voor een beperkt aantal klimbomen zagen wij bij natuurspeelplaats Zuiderpret of desnoods bij speelplaats Ot en Sien. In antwoord op vragen vanuit de Gemeenteraad deelde het College mee de mogelijkheid van een klimbos te onderzoeken, met name in Heemtuin Heijmanshof. Maar ook die bevindt zich in de zone Rust en Ruimte, waarin ook het Arboretum ligt. En in deze zone willen we nu juist de rust en ruimte behouden. We blijven deze kwestie kritisch volgen.

STADSDEEL LOOSDUINEN/KIJKDUIN

27. Herinrichting Groenzone Haagse Beek

André Smit

De renovatie van de drukke weg tussen Kijkduin en Houtrust is in 2019 afgerond en de laatste fase was het opknappen van de groenzone van de Haagse Beek. De beek was daar een troebele en smalle sloot met weinig leven. De afwateringssloot werd gedempt en de Haagse Beek werd fors verbreed met natuurvriendelijke oevers. Er werden ongeveer 260 bomen gekapt en er komen 480 bomen en struiken voor terug. Dit project werd door de AVN, samen met de Bomenstichting, de wijkvereniging en de IVN begeleid in goede samenwerking met de gemeente. De laatste struiken en bomen worden in het voorjaar 2023 geplant en dan kunnen we terugkijken op een mooie opgefriste Haagse Beek.

28. Sportcomplex Laan van Poot

André Smit

Het verouderde sportcomplex aan de Laan van Poot was toe aan een upgrade en er werd een zeer uitgebreid plan gemaakt voor renovatie en uitbreiding, helaas zonder betrokkenheid van de natuurverenigingen. En dat voor een complex dat direct naast het Westduinpark ligt, een Natura 2000 gebied.

Dit plan werd in maart 2021 aan de wethouder gepresenteerd. De natuurverenigingen (AVN, IVN en de Haagse Vogelbescherming) hebben gezamenlijke actie ondernomen en ook in overleg met de stichting Duinbehoud. Dit resulteerde in een kleiner en beter projectvoorstel. Er daarna een gezamenlijk convenant gemaakt wat door de voorzitters van de natuurverenigingen is ondertekend. In het coalitieakkoord 2022 van de gemeente is hier echter geen geld voor vrijgemaakt en er wordt nu onderzocht wat wel mogelijk is. We zullen het blijven volgen.

29. Westduinpark, Wapendal en Bosjes van Poot

André Smit

Het Beheerplatform Westduinpark en Wapendal is regelmatig bij elkaar gekomen en er werd ter plekke in de Westduinen een en ander besproken. Zoals het verwijderen van de Japanse Duizendknoop, het opknappen van Wapendal en de nieuwbouw bij Kijkduin. Dit allemaal in goed overleg met alle betrokkenen.

De provincie is verantwoordelijk voor de instandhoudingsdoelstellingen en in december is hierover in het provinciehuis een presentatie gehouden. In 2023 wordt het huidige beheerplan geëvalueerd en wordt er een begin gemaakt met het nieuw beheerplan 2025+. De Beheerwerkgroep Westduinen is al bijna 10 jaar iedere maand met vrijwilligers actief om onder andere overwoekering van unieke duinbiotopen te voorkomen. En dit jaar is de platina Klinker van de Gemeente Den Haag uitgereikt aan deze nuttige werkgroep.

30. Madestein/Vroondaal/Parnassiaterein

Marian Langeveld

- A. In de zomer periode heeft de Ontwikkelingsmaatschappij Vroondaal het herinrichtingsplan van het recreatiegebied langs de Madepolderweg, het landschapspark Madestein, naar B&W Den Haag gestuurd. Met de aanvraag van een kapvergunning. De kapvergunning werd in de zomer al afgegeven. Hier heeft o.a de AVN bewaar tegen gemaakt, maar doordat deze net te laat was, werden we niet ontvankelijk verklaard. Voortaan een 'pro forma' bezwaar indienen. De Bomenstichting was wel op tijd. In januari 2023 is er een zitting geweest. Dat er achterstallig onderhoud gepleegd moet worden betwistten we niet, maar dat er hoofdzakelijk gezonde bomen moeten wijken voor het aanleggen van doorgangen door bos(randen) ten behoeve van (fiets)paden, wateropvang (wadi en vijvers) en zichtlijnen, daar maakten we bezwaar tegen. Op diverse locaties waar volgens deze beschikking bomen gekapt zouden worden, zijn op korte afstand al natuurlijke doorgangen aanwezig. Voor de paden zijn alternatieven. Tijdens de rondgang voorjaar 2021 van het Groot Groen Overleg door het gebied heeft de AVN portefeuillehouder hier al op gewezen. De kapvergunning is gebaseerd op een plan voor het landschapspark Madestein, dat nog niet was besproken in de Gemeenteraad. Dat gold op dat moment ook voor de onderliggende visie, Solleveld Ockenburgh Madestein, die aan de basis zou moeten liggen van deze plannen.
- B. Het werkdocument voor bouw bij Parnassia is besproken met de klankbordgroep, voordat het naar het College is gestuurd.

Bezwaren tegen dit plan zijn:

1. Twee nieuwe brugverbindingen door het groen tussen Vroondaal Noord 2 en Woonpark Bloemendaal, ivm de toegankelijkheid van de ecologische zone, meer honden en schade daarvan.
2. Flatgebouw met uitstraling naar buiten pal langs de watergang, dat is de foerageerroute van de zeer lichtgevoelige Watervleermuis. Dit is in strijd met de Wet Natuurbeheer.
3. Doordat Parnassia vanaf 2017 een varkensboer toestemming te heeft gegeven om op het schiereiland (tussen Vroondaal en Parnassia) aan het eind van de Bep Bakhuijsweg hier zijn varkens te plaatsen, is de grond tussen Bep Bakhuijsweg volledig omgewoeld, met als gevolg dat de bodemvegetatie totaal verdwenen is en diverse bomen ontschorst en ontworteld zijn. In oktober 2022 zijn de varkens eindelijk weggehaald.

Wordt vervolgd in 2023, de PUK Bloemendaal wordt dan verwacht.

31. AVN visie op de concept Visie Groot Solleveld, uitwerking westelijk deel Van Zee tot Zweth, omgeving Solleveld, Ockenburgh en Madestein **Marian Langeveld, Arnim van Oorschot, Caroline de Jong**

Het Uitvoeringsprogramma Nationaal Park Hollandse Duinen (2020) bepleit een park nieuwe stijl met een rijke natuur, waarin landschap, natuur en erfgoed beleefbaar gemaakt moeten worden. Onderdeel van de opgave is het beschermen van natuurwaarden in en om Solleveld en Ockenburgh. Daarmee is de AVN het van harte eens. Het tweede onderdeel, het gastvrije park, staat daarmee echter op gespannen voet. Het ontwikkelen van Parkpoorten en het toegankelijk maken moet in onze ogen zorgvuldiger geschieden dan de Conceptvisie voorstelt om de kwetsbare natuur niet teveel te schaden. Niet voor niets sprak de AVN zich al eerder haar zorgen uit om de zonering van het achterland, de strook waarin zich bijvoorbeeld Madestein bevindt.

De AVN voorstellen voor de visie in het kort:

- * Bescherm het kwetsbare Natura 2000 gebied: maak groene bufferzones ernaast, geen nieuwe paden erdoor, let op de handhaving erin,
- * Maak een rustgebied in het kustgebied, zoneer de zandmotor,
- * Zorg voor zorgvuldige zonering tbv de natuur ook in het achterland, Zee tot Zweth, landschapspark Madestein
- * Vergoot het aandeel groen binnen de woningbouwgebieden en maak een netwerk van ecologische verbindingen haaks en evenwijdig aan de kust, bouw natuurinclusief en beperk verharding
- * Vergroen de Haagweg/Monsterseweg,
- * Beschouw dit deel van Den Haag voor de natuur als een geheel met het Westland.

WESTLAND

32. Toekomstige bebouwing van Het Watergat in Monster **Jeannine Engels, Marian Langeveld, Jos Verhoeff**

Bij de rechtbank Den Haag loopt nog een beroep tegen de verleende vergunning vanuit de Wet Natuurbescherming. En bij de Raad van State loopt nog een beroep tegen het bestemmingsplan Kust vanwege de onjuiste beoordeling van de Stikstof depositie. Daarnaast hebben de natuurorganisaties op verschillende momenten aangekaart Watergat deel 3, grenzend aan het Schelppad niet te bebouwen, maar natuurgebied te laten.

33. Westlandse kust, strandbebouwing

Met de komst van de nieuwe gemeenteraad en college Westland is de opstelling ten aanzien van het beleid over de kust veranderd. De inzet is, dat de kustvisie wordt geactualiseerd, maar ook een nieuw participatietraject doorloopt, waarbij burgers, bedrijven en natuurorganisaties gelegenheid krijgen input te leveren. Deze gang van zaken is najaar 2022 afgesproken; daarbij heeft de wethouder aangekondigd Maart 2023 met een update te komen.

34. Westmade Noord **Marian Langeveld, Frederike Bloemers**

De Raad van State heeft 18 januari 2023 uitspraak gedaan. Het bestemmingsplan maakt een woonwijk mogelijk tussen de Haagweg, de Oorberlaan en de Plaats Langeveld. Appellanten

vonden dat de stikstofuitstoot van het bouwproject voor het nabijgelegen Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen significante gevolgen kon hebben t.o.v. de zogenaamde referentiesituatie (dat is de feitelijk, planologisch legale situatie voorafgaand aan de vaststelling van het plan). Ook bepleitten wij dat er een MER gemaakt had moeten worden. Het rekenen met de 'stikstofrechten' van kassen en andere bedrijven in de buurt klopte volgens ons niet. Ten onrechte had een interne saldering plaatsgevonden met de stikstofuitstoot van inmiddels verdwenen glastuinbouwbedrijven, vonden wij. De Afdeling bestuursrechtspraak gaf ons hier op 6 juli 2022 gelijk in met een tussenuitspraak en droeg de gemeente op om hier nader onderzoek naar te doen. Tegen de nadere motivering van de gemeente hebben wij zienswijzen ingediend, maar die zijn door de rechter ongegrond verklaard. De Afdeling bestuursrechtspraak besloot dat de gemeente aan de opdracht van de tussenuitspraak had voldaan en de gebreken had hersteld. Zij verklaart de beroepen gegrond, het vaststellingsbesluit moet dus worden vernietigd. Echter, zij acht de zienswijzen ongegrond en houdt daarom de rechtsgevolgen van het vernietigde besluit van 26 mei 2020 in stand.

Na constatering door omwonenden dat er Rugstreep padden in Westmade Noord voorkwamen, wat bevestigd werd door de Omgevingsdienst, heeft AVN bezwaar gemaakt tegen de beschikking, wat geresulteerd heeft in een nieuwe inrichting van de groenzone in dit gebied.

ZOETERMEER

35. Buytenpark-Driemanspolder-Zoetermeer

Leon van den Berg

Buytenpark.

Het Kwaliteitsteam Buytenpark waaraan de AVN via de portefeuillehouder Zoetermeer bijdraagt, vierde het tienjarig bestaan. Overigens zonder dat daaraan grootschalige activiteiten verbonden waren. Dit kwam onder meer door de coronasituatie die overigens eind januari verspoelde waardoor het park meer bezocht werd en de professionele gebruikers ook weer voorzichtig begonnen met het organiseren van activiteiten.. In het Buytenpark waren wel zaken die de aandacht vroegen.

1. Het hoekje waar een jaar geleden illegaal is geprobeerd een nieuw freestyle-BMX-parcours aan te leggen - achter de sloot van het echte BMX-terrein en naast het voetpad naar SnowWorld – is op last van de gemeente geëgaliseerd.
2. Er leefden vragen over subsidie voor het haalbaarheidsonderzoek Fietsklim. Zoals vorig jaar werd genoemd een bouwwerk achter SnowWorld met als doel sportfietsers meer uitdaging te bieden en gelijktijdig te belonen met een fraai uitzicht. Langs wat omwegen is het Kwaliteitsteam er achter gekomen dat de Stichting Fietsklim Zoetermeer voor het uitwerken van haar initiatief in het Buytenpark een subsidie heeft gekregen van € 5000. Indirect is die subsidie door de gemeente Zoetermeer betaald, via de omweg van het Sportakkoord Zoetermeer. Daarvoor beschikt de gemeente Zoetermeer voor de jaren 2020, 2021 en 2022 over een door het Rijk overgemaakte bijdrage van 3 × € 60.000. Er is bij de hierbij betrokken gemeenteambtenaren om opheldering gevraagd omdat heel duidelijk het signaal is afgegeven dat er breed gedragen grote zorgen zijn over dit initiatief. Er is een gesprek geweest met wethouder Jakobien Groeneveld. Naar oordeel

van het Kwaliteitsteam moet snel duidelijk worden dat er voor het door die stichting beoogde nieuwe sportieve element in het voor extensieve recreatie aangewezen natuurdeel van het Buytenpark geen plek is op grond van het geldende Bestemmingsplan Buytenpark. Het Kwaliteitsteam heeft de Stichting Fietsklim laten weten niet mee te willen praten over de vormgeving van dit idee maar er is in februari wel verder gesproken over het idee waarbij de Stichting Fietsklim vooral het natuur-inclusieve karakter van het project naar voren bracht. Het Kwaliteitsteam deelt die visie niet. Daarna is het tot op heden stil gebleven rond dit project. Waarschijnlijk niet in de laatste plaats vanwege het feit dat er voor de gemeenteraadsverkiezingen weinig politiek draagvlak voor leek te zijn, zoals bleek uit een digitale inventarisatie onder de politieke partijen door het Kwaliteitsteam. Ook de leden van statutaire bondgenoot en overlegpartner van het Kwaliteitsteam, de Vogel- en Natuurvereniging Zoetermeer (VNVZ), hebben zich in ruime mate uitgesproken tegen een Fietsklim in het Buytenpark

3. Het onderhoud en de verbeteringen aan de mountainbike(=MTB)route door het zuidelijk deel van het Buytenpark hadden als resultaat een betere afscheiding en aanduidingen. Dat laatste in de vorm van tientallen routebordjes. Deze bevorderen de veiligheid en gebruikersvriendelijkheid voor iedereen. Ze maken de rijrichting duidelijk en geven van verschillende routedelen de moeilijkheidsgraad aan. Er zijn drie verschillende routes mogelijk, waarvan het meest westelijke deel het moeilijkst is. De hoofdroute heeft een totale lengte van 5,7 km en gaat over drie heuvels. In de bekostiging van het karwei is voorzien door de zogeheten Landschapstafel Duin, Horst en Weide. Het werk werd uitgevoerd door de vrijwilligers van de Stichting MTB.
4. Er zijn ook in 2022 ernstige problemen geweest met een niet functionerende afdeling VVH van de gemeente. Problemen die al vele jaren voort-etteren en die zich uiten in het stelselmatig te laat verlenen van vergunningen, vaak enige dagen voor een evenement, soms op de dag zelf, maar soms ook daarna. Op die manier is bezwaar maken praktisch onmogelijk en loopt het democratisch proces gevaar. Het Kwaliteitsteam heeft dit onderwerp besproken met de Vogel- en Natuurvereniging Zoetermeer (VNVZ). Deze organisatie heeft 15 augustus acht WOO-verzoeken ingediend op grond van diverse onjuiste vergunningsverleningen. Op 31 december 2022 was daarop nog niet gereageerd, ondanks een rappel van 21 september. Dit lijkt tekenend voor het slechte functioneren van de gemeentelijke organisatie.

Nieuwe Driemanspolder

Leon van den Berg, Tim den Outer, Reinder de Boer

Er leven begin 2022 zorgen over het beheer van de Nieuwe Driemanspolder (N3MP). Er is dan zowel qua flora als fauna sprake van pioniersoorten. Daarbij valt vooral de enorme vogelrijkdom op waarvoor mensen uit het hele land deze nieuwe aanwinst tussen Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer bezoeken.

Zorgen bestaan er over het gebrek aan een beheerplan, waardoor niet duidelijk wordt hoe de beheerder van het park (Zoetermeer) de biodiversiteit wil handhaven of bevorderen. Een aspect dat ook de aandacht heeft van de uitvoerende aannemer De Vermeulen Groep.

Al met al reden voor om samen met de Vogel- en Natuurvereniging Zoetermeer (VNVZ) de Werkgroep Nieuwe Driemanspolder op te richten om bij te dragen aan de natuurbescherming in dit nieuwe natuurgebied. Vooral ook omdat de gemeente een gebruikersgroep voor het gebied wil instellen. De AVN heeft 50% aandeel in de werkgroep.

De werkgroep heeft ongeveer 7 keer digitaal vergaderd. Wij namen deel aan drie bijeenkomsten van de gebruikersgroep N3MP en schreven brieven aan B&W Zoetermeer waarin wij vroegen om een beheerplan.

Eind 2022 is er zicht op een beheerplan. Beloofd wordt om dit begin 2023 met de werkgroep te delen.

RIJSWIJK

36. Rijswijk

Peter Hegi

De portefeuillehouder participeert in de volgende Rijswijkse projecten:

- De landgoederenzone – met behulp van een adviesbureau worden plannen ontwikkeld voor het beheer van de landgoederenzone.
- Natuurwaardekaart – een stageaire van de Haagse Hogeschool heeft als stageopdracht het opstarten van een Natuurwaardekaart voor Rijswijk. Zij wordt bijgestaan door een kleine werkgroep waar ook de portefeuillehouder deel van uit maakt. Dit levert boeiende discussies op.
- Herinrichting Lindelaan – in het kader van deze herinrichting bracht de portefeuillehouder samen met Bas Steenks en een gemeenteambtenaar een bezoek aan deze laan om de bomen te bekijken welke deels gekapt zullen gaan worden.
- WarmtelinQ - de portefeuillehouder neemt deel aan het participatietraject middels een Gebiedsgesprek en een bezoek aan het Wilhelminapark waar mogelijk een aftakking naar Leiden doorheen zal worden gelegd.
- Pasgeld - de portefeuillehouder neemt deel aan een Werksessie Uitbreiding Groen/blauwe Structuur.

In de Strijp moet de kade aan de Rijswijkse kant vernieuwd worden. Men kiest hier voor een kunststof beschoeiing wat zal leiden tot afname van de oeverbegroeiing. Hoewel er geen participatietraject is bij deze kadevernieuwing volgt de portefeuillehouder de ontwikkelingen kritisch. Naast Rijswijk speelt Delfland hier een belangrijke rol.

Zoals ook in vorige jaren is de portefeuillehouder actief in het Platform Groen in Rijswijk en neemt hij deel aan het Strategisch Groenoverleg met de gemeente. Daarnaast heeft hij sinds april maandelijks overleg met ambtenaren over het groenbeheer.

VOORBURG/LEIDSCHENDAM/VLIETZONE

37. Cartouche

Adri Remeus

De gemeente Leidschendam/Voorburg heeft in 2021 de grootse plannen die zij had met de langs de Noordsingel gelegen hockeyvelden en het aangrenzende park Rusthout in de ijskast gezet. Als reden voerde de gemeente aan dat de gevolgen, die kleven aan uitvoering van de voornemens, tot teveel verkeerstoename zouden leiden boven de al nauwelijks beheersbare verkeersstromen in de verre omtrek van het winkelcentrum Mall of the Netherlands.

De laatste informatie over 2022 wijst erop dat deze voornemens wel eens naar het invriesgedeelte van de ijskast zouden kunnen verhuizen.

38. Beoogde recreatiewoningen in Vlietland Noord

Sander Wennekers

In Leidschendam-Voorburg (LV) liggen tussen Vliet, Leiden, de A4 en de Kniplaan van oudsher polders. Na grootschalige zandwinning ontstond hier in de jaren '80 een grote recreatieplas met horeca, jachthavens, stranden en uitgestrekte groenzones. Samen vormt dit alles recreatiegebied Vlietland (300 ha). Het gebied is eigendom van provincie Zuid-Holland (PZH). Begin deze eeuw kwamen plannen op voor de bouw van recreatiewoningen en appartementen, en meer horeca. Hiervoor zou de groenzone ten noorden van de grote plas op de schop moeten. Dit werd geregeld in het bestemmingsplan Vlietland Noordoost 2005. Na twee procedures bij de RVS werd een aangepast plan uiteindelijk in 2010 definitief vastgesteld. Daarna belandde het plan in de mottenballen, waar het inmiddels door de gemeente LV weer is uitgehaald. Hierbij is een enigszins bijgesteld plan ontwikkeld zonder appartementen maar met 222 grondgebonden recreatiewoningen, onder de naam 'Dutch Lake Residence'. Hiervoor moet nog steeds een groenzone van bijna 23 ha volledig op de schop. Daartoe moet nog wel een ontwerp bestemmingsplan Doorontwikkeling Vlietland Noord worden goedgekeurd. Tegen de plannen is vanuit de bevolking van LV, Voorschoten en Leiden massaal protest aangetekend (oa 17.000 handtekeningen).

De Noordwesthoek (4,5 ha) van het plangebied is verwilderd dicht bos. In deze 'Hollandse jungle' huizen oa havik, spechten, ransuil, houtsnippen, diverse vlindersoorten, 'hoornaar zweefvlieg' etc. Twee derde hiervan (behalve het 'Leidsche Hoekje') zal opgeofferd worden. Er is een weg doorheen gepland. De rest van het plangebied omvat 20 ha ligweides met groenzones. Dit is een foerageergebied voor vleermuizen. Ook vertoeven er diverse roofvogels en een steenmarter.

Na een veldbezoek samen met een plaatselijke bioloog heeft het AVN-bestuur een open brief aan de gemeente LV gestuurd, met cc aan Voorschoten, Leiden en PZH (zie avn.nl). Tevens is een persbericht uitgebracht. Brief en bericht kregen uitgebreid aandacht in Vlietnieuws en in Het Krantje.

Als vervolg op de open brief van de AVN is door de AVN samen met Stichting Duurzaam LV gewerkt aan een alternatief plan voor de gebiedsinrichting van Vlietland Noord. Ook is de voortgang van de procedures nauwlettend door ons gevolgd. Door alle protesten en door noodzakelijke procedures voor de Wet Natuurbescherming is het plan inmiddels sterk vertraagd. Ook in 2023 zal Vlietland Noord de gemoederen nog zeer bezig houden. De AVN blijft zich inzetten om een beter resultaat voor de natuur te bereiken.

Korte geschiedenis Leidschendam

Leidschendam is in 1938 ontstaan uit een fusie van Veur (NW-zijde Vliet) en Stompwijk (ZO-zijde Vliet). Deze dorpen in het landelijk gebied deelden al sinds de middeleeuwen de Leidsche Dam in de Vliet als onderdeel van de Landscheiding tussen Delfland en Rijnland (nu sluisjes). In 2002 fuseerde Leidschendam met Voorburg, waarbij Leidschenveen en Forepark (gelegen in Stompwijk) bij Den Haag werden gevoegd. Qua oppervlak is Stompwijk het grootst (21 km²), terwijl voormalig Veur 8 km² meet en het stedelijke Voorburg ruim 6 km². Stompwijk heeft 2300 inwoners, voormalig Veur ruim 32.000 en Voorburg ca 42.000.

In Leidschendam (Veur) is na de oorlog veel gebouwd. De bevolking bedroeg in 1950 nog maar 11.000 inwoners. Ook kwamen er een groot winkelcentrum (Leidschenhage, nu Mall of the Netherlands) en vele kantoren (die nu veelal afgebroken dan wel omgebouwd zijn of worden). De woningbouw is vooral ten koste gegaan van weilanden en tuinbouwgebieden. De meeste oude bouwmanswoningen zijn ook verdwenen. Interessant is het gespaard gebleven monumentale 17^e eeuwse WestBosch aan de voormalige Straatweg ('Heerwech') op de oude strandwal. En ook nu weer heeft Leidschendam een forse woningbouwopgave op zich genomen. Inmiddels wordt daardoor een deel van het resterende oude groen binnen de bebouwde kom bedreigd.

Bomen en ander groen in Leidschendam

De resterende natuur in Leidschendam omvat binnen de bebouwde kom diverse fraaie bomenlanen, groenzones en plantsoenen, de stadstuin Rusthout, het oude Kapelbosje, het Zijdepark, Rozenrust, Park Schakenbosch, en het kerkbos bij de Laurentiuskerk (Stompwijk). Buiten de bebouwde kom zijn er de oude geriefbosjes tussen de Schenk en het spoor, (veen)weidegebieden, de Leidschendammerhout, Vogelplas Starrevaart, Vlietland, Molendriegang Wilsveen, en de Nieuwe Driemanspolder.

Schakenbosch

Zoals bekend gaat op het ruim 20 hectare grote parkachtige terrein van de voormalige instelling in de geestelijke gezondheidszorg Schakenbosch een nieuwbouwproject onder de naam 'Landgoed Voorlei' plaatsvinden, waarbij meer dan 1.000 bomen gekapt gaan worden, maar ook uitgebreide herplant plaats zal vinden. De portefeuillehouder schreef in Haagwinde over de waardevolle bomen van Schakenbosch. Daarvan zouden er al diverse gespaard worden, en blijven er nu door een actie van diverse natuurorganisaties nog eens 19 waardevolle en monumentale bomen extra behouden.

Kerkbos Stompwijk

Aan de rand van de dorpskern van Stompwijk werd in 1871-1873 de neo-gotische Sint-Laurentiuskerk, met aangebouwde pastorie, naar ontwerp van E.J. Margry gebouwd. Achter de kerk bevindt zich een diepe tuin met hoge bomen en een waterpartij. Het gehele complex inclusief de als 'kerkbos' bekend staande tuin is een rijksmonument. Rechts van de kerk ligt een oude begraafplaats die is omzoomd door fraaie leilindes en een korte rij met zeer oude haagbeuken. Door hun grillige vorm zijn deze haagbeuken heel karakteristiek.

Tot voor kort stond in het gazon een monumentale rode beuk, uit circa 1830. Deze is bij de februaristorm van begin 2022 gesneuveld. Er staan gelukkig nog diverse waardevolle grote bomen, en inmiddels zijn nieuwe perspectieven ontstaan. Op advies van een bestuurslid van Stichting Duurzaam Leidschendam-Voorburg, tevens portefeuillehouder bij de AVN, en na een bomenschouw door de landelijke Bomenstichting en een veldbezoek door oa. de Haagse Vogelbescherming is een toekomstvisie voor het kerkbos opgesteld. Als belangrijkste doelen zijn gekozen het duurzaam in stand houden als stilteplek in de natuur, en het vergroten van de natuurwaarden voor plaatselijke iconsoorten. Inmiddels is de herinrichting in volle gang. In 2023 verschijnt in Haagwinde een artikel over het kerkbos.

Herinrichting bosplantsoen sportpark Westvliet

In de Vlietzoom oostelijk van de Vliet, tegenover het centrum van Voorburg (en tegenwoordig gelegen in Den Haag, op van Leidschendam overgenomen grond) ligt oa sportpark Westvliet, met een dichte omzoming van bosplantsoen. Aldaar wordt een grootschalige herinrichting en de kap van 341 bomen (waaronder 302 door ETS aangetaste essen) voorbereid. De AVN heeft het herinrichtingsplan met de onderliggende inventarisatie van 685 bomen opgevraagd en bekeken. Pluspunten van het herinrichtingsplan zijn de in de tijd gefaseerde aanpak van de onderscheiden bosplantsoenvakken, de qua soorten meer gevarieerde herplant, en het terug planten van een minimaal gelijkblijvend kroonoppervlak (d.m.v. 1086 nieuwe bomen en 13 boomsoorten). Niettemin wil de AVN nog een schouw van de essen doen als ze weer in blad staan. Hopende dat de bomen dan nog niet gekapt zijn. AVN blijft het nauwlettend volgen.

40. Vlietzone

Dick Ooms, Anne Mieke Breedveld

Eind 2021 leverde de gemeente Den Haag per brief input aan het planproces van de provincie om tot een toekomstvisie voor de Vlietzone te komen. De gemeente gaf ten aanzien van vier thema's haar standpunten aan. Zoals zo vaak bij de Vlietzone moet bijna alles versterkt en verbeterd worden, zonder dat wordt aangegeven wat er dan kleiner of minder moet – want de Vlietzone wordt van al die plannen helaas niet groter ... Dus: ruim baan voor natuur en cultuurhistorie, sport en recreatie, zelfs nog uitbreiding van het bedrijventerrein aan de Westvlietweg, en – nieuw - een mogelijke locatie voor tijdelijke woningen voor kwetsbare groepen. Ook uiteraard aandacht voor het ontlasten van de drukke Westvlietweg. De oplossing daarvoor was origineel: een nieuwe parallelweg aan de achterzijde van het gebied, langs de A4. Het stakeholdersoverleg van de provincie, met deelname door de AVN, werd in 2022 voortgezet. Op de tweede sessie kwamen o.a. de voorstellen van Den Haag ter sprake. De voorgestelde parallelweg werd door geen van de stakeholders gesteund. Wat hierbij opviel was de grote mate van betrokkenheid en deskundigheid van de deelnemers. In de discussie werd ook de mogelijkheid van een verkeersoplossing buiten het plangebied, aan de andere kant van de A4, geopperd. De AVN heeft haar ideeën over nieuwe natuurontwikkeling aan de noordzijde van het gebied geschetst. Daar kwam geen kritiek op, en er waren geen andere voorstellen voor natuurontwikkeling.

Eind 2022 kwam het langverwachte ambitiedocument van de provincie, opgesteld door bureau BoschSlabbers, op basis van o.a. de stakeholders overleggen. Daarin uitgangspunten en spelregels voor de concrete ruimtelijke invulling van het gebied. Daarvoor zijn de gemeenten nu aan zet. Onze eerste indruk van het ambitie document is positief. Het biedt zeker aanknopingspunten voor onze plannen voor natuur ontwikkeling. De provincie heeft de

betrokken gemeentes gevraagd het document met de spelregels te onderschrijven. Eind 2022 had Den Haag dat, als enige gemeente, nog niet gedaan.

STEDELIJK/ PROVINCIAAL/LANDELIJK

41. Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland

Frederike Bloemers

Met een frequentie van 1 tot 2 keer per jaar wordt er overlegd met de NMZH, waarvan de AVN inmiddels lid is geworden. Er is ad hoc overleg als er een concreet te bespreken onderwerp is.

42. Nationaal Park Hollandse Duinen

Tim den Outer, Caroline de Jong

Zie ook Jaarverslag Algemeen Bestuursdeel .

Namens het bestuur nam Tim deel aan vier bijeenkomsten van NPHD waarin de verhouding van natuur en recreatie centraal stond.

43. Inzaaien wilde flora

Peter Hegi, Reinder de Boer

Evenals de landelijke vereniging FLORON vindt ook de AVN dat we terughoudend moeten zijn met inzaaien van wilde planten. Liever laten we de natuur zelf de stad veroveren. We hebben dit voorgesteld o.a. aan de Gemeente Den Haag. Zij hebben hier positief op gereageerd, en voeren een genuanceerd beleid. Het is maatwerk.

44. Van gazon naar kruidenrijk gras

Reinder de Boer, Peter Hegi

Onder leiding van Joris Meinardi hebben Peter Hegi en Reinder de Boer afspraken gemaakt met de Gemeente Den Haag over de een aantal quick wins bij het omzetten van gazon in kruidenrijk gras. Met name in de hoofdstructuur.

45. AVN inzet in 2022 op stedelijk niveau (Den Haag)

Caroline de Jong/ AVN bestuur

A. NNN, Den Haag, Provincie Zuid-Holland

De gemeente schreef eind 2021 een brief aan de provincie om te verzoeken onder andere de (Nieuwe) Scheveningse Bosjes en het Hubertusduin aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN) toe te voegen. Daar had de AVN om gevraagd. In 2022 zagen we geen verder nieuws over de voortgang.

B. Bufferzones om natuur en groen (Den Haag, Westland)

De Haagse Wethouder Bredemeijer tekende een veelbelovende samenwerkings-overeenkomst met Dunea en het Nationaal Park Hollandse duinen (NPHD) over buffergebieden om de Natura 2000-gebieden, Solleveld en Meijendel. Dit was aanleiding voor de AVN om Dunea en de gemeentes Den Haag en Westland een brief te schrijven over bufferzones rondom natuur- en groengebieden. Door bufferzones groen te houden, of er nieuw groen aan te leggen, krijgt de natuur meer ruimte. Op kleine eilanden sterven soorten namelijk sneller uit. Daarnaast stellen wij in onze brief voor om bufferzones niet alleen te handhaven of in te richten naast de natuurgebieden, maar ook rond de bestaande Haagse Stedelijke Groene Hoofdstructuur (SGH).

Als een van de voorbeelden hoe het *niet* moet, wezen wij op hoogbouw (55m) pal naast de **kasteeltuin in de Binckhorst** (SGH), met een groen dak in het midden dat grotendeels slechts twee uur zon krijgt en niet aansluit op het groen. Daarbij bestaan er ook nog plannen voor schaduwgevende hoogbouw aan de andere kant van dit kleine stukje groen.

Met Dunea hadden we een constructief gesprek. Van de gemeentes Den Haag en Westland kregen we antwoorden op onze brief.

Zo schrijft Wethouder Bredemeijer: “Om de groei van de stad te faciliteren heeft de gemeenteraad prioritaire gebieden aangewezen waar ook hoogbouw kansrijk wordt geacht. Deze keuze is onder meer gemaakt om het groen om de stad te vrijwaren van bebouwing. Daarbij wordt tevens gekeken op welke wijze we aangrenzende stedelijke groene hoofdstructuren kunnen versterken en/of verbeteren. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het verbeteren van bestaande groengebieden, zoals het Zuiderpark en de Scheveningse Bosjes.”... “Niet op alle plekken zal de invloed van de nieuwbouw door schaduwwerking, visuele of andere invloeden op de groengebieden voorkomen kunnen worden. Het is wel een belangrijk aandachtspunt dat u aanvoert en waar met nog meer zorg naar gekeken moet worden bij het opstellen van stedenbouwkundige plannen.”

In de brief wordt ook het planvormingstraject voor het gebied **Solleveld-Ockenburgh-Madestein** (SOM) of ‘Regiopark van Zee tot Zweth’ genoemd. Daar willen de gemeente en Dunea/NPHD “de natuur beter beschermen en de mogelijkheden voor recreatie verbeteren”. De AVN vindt echter juist de bestaande zonering van de recreatie belangrijk voor de natuur: niet teveel nieuwe toegangen toevoegen naar groengebieden, geen fietspaden aanleggen vlak naast elkaar. Zie boven, Visie Groot Solleveld.

In **Gemeente Westland** bestaan veel bouwplannen vlak naast het Natura 2000 gebied Solleveld. Daar is juist een unieke kans om het natuurgebied te vergroten, bijv. door het Watergat niet te bebouwen. Of op zijn minst aan de rand een groen buffergebied aan te leggen dat Solleveld versterkt en ontlast, bijv. een hondenuitlaatgebied. Tot teleurstelling van de AVN antwoordt de gemeente Westland echter dat zij denkt dat het plan voor Watergat door de landschappelijke inpassing een goede mix is van woningbouw en natuur. (Zie verder onder Westland.)

De AVN concludeert dat het belangrijk is dat natuurorganisaties vroegtijdig bij de plannen voor woningbouw betrokken worden. Als er wordt gebouwd, is het beter gelijk groene zones uit te sparen aan de kant van een Natura 2000 gebied, en ecologische verbindingen naar groene zones aan te leggen.

De AVN en andere natuurorganisaties zijn eind 2022 en begin 2023 door het nieuwe College van Westland uitgenodigd voor overleg.

C. Brief over stikstof (Den Haag)

Naast Meijendel, bij de gebouwen van TNO/NCIA, is een mogelijkheid voor uitbreiding van het Natura 2000-gebied op een terrein dat Defensie wil verkopen, **Uylenbosch**. Uylenbosch is heel belangrijk voor vleermuizen. Mooi is dat die uitbreiding is opgenomen in de brief van twee wethouders aan de Raad over stikstof. En dat daarbij ook nog vier andere kleine stukjes aan de natuur worden toegevoegd.

In dezelfde brief over stikstof stond dat het opheffen van het **parkeerterrein aan het Zwarte Pad** is onderzocht. In feite een mogelijke uitbreiding van het Natura-2000 gebied Oostduinen. In de

inspraak over stikstof heeft de AVN er daarom eveneens voor gepleit om dit in ieder geval gedeeltelijk te doen. Er zijn immers goede alternatieven.

[PS: Op 16 februari 2023 zei de wethouder echter dat hij het Zwarte Pad niet wil teruggeven aan de natuur. "Het zal weinig opleveren qua stikstofruimte."]

D. Omgevingsvisie

De AVN vindt het cruciaal dat het mooie Haagse groenbeleid in de omgevingsvisie wordt opgenomen, en daarmee zijn weerslag vindt in het omgevingsplan, de opvolger van de bestemmingsplannen. Daar zijn concrete en heldere regels nodig voor natuur en groen. In de evaluatie van het pilot-omgevingsplan Binckhorst staat het duidelijk: er was aan de voorkant te beperkt nagedacht over "wat sowieso echt moet en wat echt niet kan". Dat is een belangrijke les voor de omgevingsvisie, waar ambities en beleid wel duidelijk in moeten staan. Zodat die kunnen worden uitgewerkt in heldere regels in het definitieve omgevingsplan. Regels die in de pilot als "onvoldoende helder" werden ervaren. Dat er met de omgevingswet nieuwe regels op andere gebieden bijkomen, is nog geen reden voor vage regels voor de fysieke leefomgeving. Het kwaliteitsteam ziet het "definiëren en vastleggen van het raamwerk van de openbare ruimte als belangrijke voorwaarde voor het ontstaan een 'goed stuk stad'." De AVN is die mening ook toegedaan.

Dat geldt natuurlijk voor de hele stad. Met name als het gaat om groen en natuur is inzet en regie van de gemeente nodig. Niet alles kan aan de markt worden overgelaten. Deze "zachte" waarden zijn te kwetsbaar. Niet alles kan overal. Het gemeentebestuur heeft zich met name verplicht de Stedelijke Groene Hoofdstructuur duurzaam in stand te houden en te versterken. Zie inspraak 14 september 2022 [Document »](#)

De ambitie 'een groen en natuurrijk Den Haag' ontbreekt echter als aparte ambitie aan het door de gemeente opgestelde ambitie document voor de omgevingsvisie.

'Versterken van natuur, groen en biodiversiteit in de stad' is wel opgenomen in de startnotitie voor de omgevingsvisie, als een van de acht hoofdpogaven voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving,. Daar had de AVN in 2021 al op aangedrongen.

De AVN schreef uit oogpunt van behoud en versterking van natuur en groen een zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de omgevingseffectrapportage (o.e.r.) voor de omgevingsvisie Den Haag.

We werden ook op het allerlaatst betrokken bij het opstellen van documenten over de participatie in het kader van de omgevingswet. Dat onderwerp staat voor 2023 op de agenda van de raadscommissie.

E. Padelbanen

Padel is populair, maar veel padelbanen worden aangelegd dichtbij Natura 2000 gebieden, groengebieden of ecologische verbindingszones. Van omwonenden kregen we meldingen over geluidsoverlast, en foto's van dode vogels naast de wanden. De AVN is bezorgd over de effecten van licht op vleermuizen, vogels die tegen de transparante wanden vliegen, en over de verstoring van natuur en wandelaars die van rust komen genieten.

De AVN heeft een brief aan de gemeente geschreven over de aanvragen voor drie padelbanen bij Mariahoeve: een bij het groengebied Reigersbergen, en twee bij ecologische verbindingszones. Twee daarvan gaan niet gelukkig niet door, de aanvragen voor Reigersbergen en voor het VUC zijn ingetrokken.

Voor Marlot hebben wij nog aparte brieven geschreven, nav aanvragen voor kap van bomen en verlichting. Zie verder bij de paragrafen over Marlot, en over Klein Zwitserland.

De gemeente nodigde daarop de natuurverenigingen uit voor een gesprek met exploitanten

van padelbanen.

Daar werd gezegd dat de nieuwe ledlampen een verbetering zijn tov veel hoge oude lichten bij tennisbanen of hockey. Voor de wanden van padelbanen bestaan voorschriften van de bond, maar ze kunnen mogelijk in een andere kleur worden uitgevoerd.

De gemeente heeft opdracht gegeven aan een extern Bureau om een studie te doen over de effecten op de natuur, vogels, het voortkomen ervan, enz.

Op het gebied van verlichting heeft de gemeente verlicht beleid, de "Richtlijn Licht op natuur".

F. Vuurwerk

De AVN schreef in voorgaande jaren brieven aan de gemeente over de negatieve effecten van vuurwerk op de natuur, met name voor vogels en het milieu (vervuiling) (zie eerdere PH jaarverslagen). In 2022 heeft de gemeente daadwerkelijk maatregelen genomen, want er zijn vuurwerkvrije zones ingesteld, niet alleen bij ziekenhuizen en kinderboerderijen, maar ook in alle natuur- en groengebieden. Daartoe zijn bordjes geplaatst.

Ook wordt het afsteken van vuurwerk door professionals bij evenementen door de gemeente ontmoedigd.

Het kwam echter niet tot een algemeen vuurwerkverbod.

G. Het coalitieakkoord

In mei 2022 stuurde de AVN aan de formateur voorstellen voor het nieuwe coalitieakkoord.

Wat is daarvan terecht gekomen?

In het coalitieakkoord staat: "Den Haag is zuinig op kwetsbare Natura 2000-duingebieden, onze ecologische verbindingszones en natuurgebieden in en om de stad." Dat is natuurlijk een mooi streven. En ook: "Meer bomen en groen bieden verkoeling op warme dagen en zorgen voor minder wateroverlast. Daarnaast levert een groene stad ook directe gezondheidswinst op en kunnen we de biodiversiteit in onze stad verbeteren."

Maar wat wordt er feitelijk gedaan? De belangrijkste zorg blijft de uitvoering van het groene beleid en dat er ook voldoende geld voor ter beschikking komt. Er is volgens de 'Staat van de buitenruimte' die de gemeente opstelde maar 75% van wat er aan budget nodig is voor groenbeheer. In het akkoord staat: "Met een eenmalig bedrag van € 10 miljoen en structureel oplopend tot € 3 miljoen per jaar voor beheer, onderhoud en vergroening zetten we een nieuwe stap om de kwaliteit van de buitenruimte in de hele stad op orde te krijgen." Nodig ook is dat er voldoende aandacht blijft voor natuur en groen, zoals nu in de website 'het Haagse groen'.

H. Kapvergunningen in achtertuinen

Een grote teleurstelling in het coalitieakkoord is dat ondanks alle mooie woorden over bomen er ook in staat dat kapvergunningen in achtertuinen worden afgeschaft, als bezuinigingsmaatregel. Dat terwijl bomen juist van zulk groot belang zijn voor de natuur, de opvang van het broeikasgas CO₂ en water, het voorkomen van hittestress, enz. De AVN is bezorgd dat bomen die de afgelopen jaren zijn gered alsnog worden gekapt. Namens de AVN is hierover twee keer ingesproken, bij de Raadscommissie en de Gemeenteraad. We hebben brieven geschreven, een persbericht en een artikel in Den Haag Centraal. De wethouder heeft bij de Raadscommissievergadering gezegd dat er mogelijkheden zijn bij de uitvoering te "finetunen". Daarom heeft de AVN verschillende maatregelen voorgesteld om althans de schade te beperken.

INGESTUURDE ZIENSWIJZEN, BRIEVEN, BEZWAREN, INSPRAAK 2022

(www.AVN.nl: vanuit de AVN)

- 22 december 2022 – Zienswijze AVN op de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie Den Haag**
- 8 december 2022 – **Achtere tuinen vogelvrij** door misplaatste bezuiniging – inspraak voor de commissie leefomgeving
Download het complete document » [brief gestuurd over dit onderwerp.](#)
- 20 november 2022 – AVN reactie op de concept Visie Groot **Solleveld**
Document »
- 19 november 2022 – Brief over het herindienen van de **kustvisie Gemeente Westland** uit 2018 Document »
- 2 november 2022 – Inspraakreactie nieuwbouw **ANWB** voor Commissie Ruimte Den Haag
Document »
- 13 oktober 2022 – inspraak **ambitiedocument omgevingswet** Document »
- 16 september 2022 – Brief aan de gemeente Den Haag: **padelbanen** drie maal in **Mariahoeve**
Document »
- 16 september 2022 – Zienswijze AVN **HOV Binckhorst** Document »
- 14 september 2022 – inspraak Actualisatie Haagse aanpak **stikstof** Document »
- 12 september 2022 – Open brief **Recreatiewoningen Vlietland Noord** Document »
- 11 september 2022 – Bezwaarschrift omgevingsvergunning **Madestein** Document
- 20 augustus 2022 – Brief aan College en gemeenteraad: geen **klimbos** in het **Zuiderpark**, met bijlagen Document »
- 19 augustus 2022 – Brief aan Raad en College over lichtmasten voor de **padelbanen** van tennispark **Marlot** Document »
- 15 augustus 2022 – Zienswijze bestemmingsplan **Nieuw Vredenoord** Document »
- 8 juli 2022 – Zienswijze **structuurvisie Zuid-West** Den Haag Document »
- 14 juni 2022 Inspraak Raadscommissie Ruimte over Binckhorst Document »
- 13 juni 2022 AVN brief Buitenplaats **Leyenburg** Document »
- 7 juni 2022 – Zienswijze ontwerp **bestemmingsplan Kust Westland** Document »
- 31 mei 2022 – AVN punten voor **coalitieakkoord 2022** Document »
- 19 mei 2022 – brief AVN en VNVZ over toekomst **Nieuwe Driemanspolder** Document »
- AVN advies ecowal def 11 mei 2022 Document »
- 26 april 2022 – Brief aan Raad en College over renovatie **tennispark Marlot**
- 6 april 2022 – Brief aan het gemeentebestuur – Het **Paleisplein** anno 2022
- 7 april 2022 – Reactie op de **Nota openbare ruimte** tbv van vergadering Alg Raadscommissie Leefomgeving
- 9 februari 2022 – Inspraakreactie op het projectdocument **Dreven Gaarden Zichten**
- 29 januari 2022 – Bezwaar tegen VGB **paramotor** opstijgen op de Zandmotor
- 27 januari 2022 – Werkbespreking commissie ruimte bouw **ANWB** locatie – inbreng AVN
- 24 januari 2022 – Zienswijze concept Ruimtelijk Raamwerk **Trekvlizone**
- 18 januari 2022 – Zienswijze concept ontwerp bestemmingsplan **Strand Den Haag**
- 4 januari 2022 – Bufferzones om natuur en groen Den Haag en Westland